

# POUŽITÉ ZDROJE

## Archivy

Moravský zemský archiv v Brně, fond K216 – Vlněna, vlnářské závody, s. p., Brno

Moravský zemský archiv v Brně, fond K222 – Mosilana, s. p., Brno.

## Literatura

AMBROŽ, Miroslav. Textilní průmysl v Brně během válečných událostí. In: BŘEZINOVÁ, Andrea – ZAPLETAL, Tomáš (eds.). *Brno – moravský Manchester*. V Brně: Moravská galerie v Brně, 2014. 153 s. ISBN 978-80-7027-277-0.

BÍLEK, J. *Vlněna Brno*. Brno 1986.

BÍLEK, Petr A. – ČINÁTLOVÁ, Blanka. *Tesilová kavalérie: popkulturní obrazy normalizace*. Praha: Pistorius

& Olšanská, 2010. 253 s. Scholares; sv. 24. ISBN 978-80-87053-44-7.

*Brno zítřka*. Brno: Vydal starosta zemského hlavního města Brna

Ing. Dr. R. Spazier, b. d.

BŘEZINOVÁ, Andrea – ZAPLETAL, Tomáš (eds.). *Brno – moravský Manchester*. V Brně: Moravská galerie, 2014. ISBN 978-80-7027-277-0

BOČEK, Miroslav. *Textilní průmysl v Jihomoravském kraji: historie a současnost*. Bakalářská práce. Brno: Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, 2007.

ČERNÁ, Iveta et al. *Stopy textilních magnátů v Brně: Löw-Beer, Stiassni, Tugendhat*. [Brno]: Muzeum Brněnska

[2017]. 131 stran (některé složené).  
ISBN 978-80-906690-2-4.

Dvacet let města Brna. 1945–1965.  
[B. m. v.]: Městský národní výbor v Brně,  
1965. 111 s.

DŘÍMAL, Jaroslav – PEŠA, Václav (red.)  
a kol. *Dějiny města Brna*. 2. díl. Brno:  
Národní výbor města Brna, 1973. 378 s.

*Dům vlny*. Děčín: Generální ředitelství  
Vlnářského průmyslu, Brno a Unitex;  
Severografia n. p. Děčín. Nedatováno,  
neustránkováno.

FREEMAN, Joshua, B. *Behemot:  
dějiny továrny a utváření moderního světa*.  
Překlad Daniel Řezníček. První vydání.  
Brno: Host, 2019. 420 s. ISBN 978-80-  
275-0006-2.

HAVELKOVÁ, Barbora. Gende-  
rová rovnost v období socialismu. In:  
BOBEK, Michal – MOLEK, Pavel –  
ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Komunistické právo  
v Československu: kapitoly z dějin bezprá-  
ví*. Brno: Masarykova univerzita, Meziná-  
rodní politologický ústav, 2009. 1 005 s.  
ISBN 978-80-210-4844-7.

HLAVÁČKOVÁ, Petra – SVOBODO-  
VÁ, Šárka – VALDHANSOVÁ, Lucie.  
*Brněnský architektonický manuál: prů-  
vodce architekturou 1918–1945*. Druhé  
doplněné vydání. [Brno]: Dům umění  
města Brna, 2017. 368 s. ISBN 978-80-  
7009-179-1.

HORÁČKOVÁ, Zuzana. *Mateřská  
a rodičovská dovolená*. Diplomová práce  
Brno: Právnická fakulta Masarykovy  
univerzity, 2016. 99 s.

JOSÍFEK, Jaroslav (red.) *Almanach ke  
110. výročí založení střední průmyslové  
školy textilní v Brně*. Brno, 1970. 94 s.

KALINOVÁ, Lenka. Dělníci v norma-  
lizaci. Dělnictvo a sociální stát v Česko-  
slovensku. Sociální postavení a postoje  
dělnictva v 70. a 80. letech. In: TŮMA,  
Oldřich – VILÍMEK, Tomáš. *Česká spo-  
lečnost v 70. a 80. letech: sociální a ekono-  
mické aspekty*. Praha: Ústav pro soudobé

dějiny AVČR, v. v. i., 2012. 288 s. Česká  
společnost po roce 1945; sv. 11. ISBN  
978-80-7285-162-1.

KENNY, Christine. Memory, Truth  
and Orality: the Lives of Northern  
Women Textile Workers. In: POLKEY,  
Pauline. *Woman's Lives to Print*. The  
Theory, Practice and Writing of Feminist  
Auto/Biography. 1999, p. 34–43.

KOLÁŘ, Pavel – PULLMANN, Mi-  
chal. *Co byla normalizace?* Praha: NLN,  
2016. 222 s. ISBN 978-80-87912-62-1.

KORYČÁNEK, Rostislav et al.  
*Löw-Beer, Jurkovič, Stiassni, Tugendhat:  
brněnské vilové kvarteto*. Brno: Muzeum  
města Brna pro statutární město Brno  
a Jihomoravský kraj ve spolupráci s Do-  
mem umění města Brna, Moravskou  
galerií v Brně, Muzeem Brněnska a Ná-  
rodním památkovým ústavem, 2015.  
47 s. Edice publikací SDC-VT; 08. ISBN  
978-80-86549-26-2.

KUNC, Josef – TOUŠEK, Václav.  
Regionální aspekty transformace českého  
průmyslu. In: SLANÝ, Antonín (ed.).  
*Česká ekonomika na přelomu tisíciletí*.  
Brno: Masarykova univerzita. Ekono-  
micko-správní fakulta, 2001, s. 515–530.  
ISBN 80-210-2533-6.

MATES, Pavel – SCHELLE, Karel.  
*Závod 1 státního podniku Vlněna Brno:  
1949–1989*. Brno: [s. n.], (b. d.).

MERTOVA, Petra. Matias Nowitzky  
a Wilhelm Hoffarth. Strojírenské firmy  
stojící u počátků tradice výroby barvicích  
aparátů pro textilní průmysl. In: ČAP-  
KA, František – SLABOTÍNSKÝ, Radek  
– STÖHROVÁ, Pavla (eds.). *Hospodář-  
ské dějiny Moravy a Slezska: vybrané  
kapitoly z 20. století*. Brno: Technické  
muzeum v Brně, 2016, s. 26–42.  
ISBN 978-80-87896-34-1.

MERTOVA, Petra. Každodenní realita  
zaměstnanců brněnských textilních  
závodů v období socialismu perspektivou  
osobních vzpomínek. 2021, roč. 55,

číslo 2, s. 187–215. ISSN 0862-1209.

NOSKOVÁ, Jana. „Každý se musel nějak společensky uplatňovat.“ Veřejná angažovanost dělníků a příslušníků inteligence v Československu v období tzv. normalizace. In: VANĚK, Miroslav. *Obyčejní lidé...?! Pohled do života tzv. mlčící většiny: životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a inteligence*. Praha: Academia, 2009, s. 212–250. ISBN 978-80-200-1791-8.

OBLASTNÍ GALERIE. *Art protis let 1968–1970: výstava moderní tapiserie: Oblastní galerie v Liberci ve spolupráci s n. p. Vlněna-Brno, ateliér Art Protis, 15. července – 5. září 1971*. Liberec: Oblastní galerie, 1971.

PULLMANN, Michal – RÁKOSNÍK, Jakub. Dělnická třída v moderní historiografii. *Dějiny, teorie, kritika*. 2007, č. 2, s. 271–288.

PULLMANN, Michal. Život v komunistické diktatuře. O povaze a proměnách soudobých dějin po roce 1989. In: KOLÁŘ, Pavel – PULLMANN, Michal. *Co byla normalizace?* Praha: NLN, 2016, s. 27–37. ISBN 978-80-87912-62-1.

RYŠKOVÁ, Michaela – MERTOŮVÁ, Petra. *Kulturní dědictví brněnského vlnářského průmyslu*. Ostrava: Národní památkový ústav, ú. P. p. v Ostravě, 2014. 286 s. ISBN 978-80-85034-81-3.

RYŠKOVÁ, Michaela. *Brnem textilním = Brno's textile heritage*. Ostrava: Národní památkový ústav, 2018. 136 s. ISBN 978-80-88240-02-0.

SMUTNÝ, Bohumír. *Brněnští podnikatelé a jejich podniky 1764–1948*. Brno: Statutární město Brno, Archiv města Brna, 2013. 518 s. Brno v minulosti a dnes; suppl. č. 15. ISBN 978-80-86736-28-0.

*Statistická ročenka ČSSR 1961*. Praha: SNTL: Ústřední úřad, Státní kontroly a statistiky, 1961. 580 s.

*Statistická ročenka ČSSR 1989*. Praha: Federální statistický úřad, Český

statistický úřad, Slovenský statistický úřad, 1989. 716 s.

*Statistická ročenka 1960*. Brno: Vlnářský průmysl, oborové ředitelství, Brno, 1961.

*Statistická ročenka 1965*. Brno: Vlnářský průmysl, oborové ředitelství, Brno, 1966.

*Statistická ročenka 1970*. Brno: Vlnářský průmysl, oborové ředitelství, Brno, 1971.

*Statistická ročenka 1975*. Brno: Vlnářský průmysl, oborové ředitelství, Brno, 1976.

*Statistická ročenka 1980*. Brno: Vlnářský průmysl, oborové ředitelství, Brno, 1989.

*Statistická ročenka 1989*. Brno: Incotex, státní podnik, Brno, 1990.

*Střední průmyslová škola textilní a Vyšší odb. škola textilní v Brně*. Brno, 1998. 80 s.

*Tapiko: Co je třeba vědět o ručně vázaných soupravách*. [Katalog]. [Čís. 6]. Brno: Vlněna, [1984].

VANĚK, Miroslav (ed.). *Obyčejní lidé...?! Pohled do života mlčící většiny: životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a inteligence*. Praha: Academia, 2009. 3. sv. ISBN 978-80-200-1791-8.

VANĚK, Miroslav – KRÁTKÁ, Lenka, (eds.) a kol. Příběhy (ne)obyčejných profesí: česká společnost v období tzv. normalizace a transformace. Praha: Karolinum, 2014. 541 s. Orální historie a soudobé dějiny. ISBN 978-80-246-2813-4.

VODOPIVEC, Nina. Social Memory of Textile Workers in Slovenia. *Slovene Studies*. 2008, vol. 30, no. 1, p. 63–78.

VODOPIVEC, Nina. Our Factory: textile Workers's Memories and Experiences in Slovenia. *Narodnaumjetnost: hrvatski časopis za etnologiju i folkloristiku*. 2020, vol. 57, no. 1, p. 51–70.

VRABELOVÁ, Renata – ŠLAPETA, Vladimír – SVOBODOVÁ, Petra. *Brno moderní: velký průvodce po architektuře 1890–1948*. Vydání první. V Praze: Paseka, 2016. 293 s. ISBN 978-80-7432-748-3.

YOUNG, Craig – Kaczmarek, Sylvia. The Socialist Past and Postsocialist Urban Identity in Central and Eastern Europe.

The Case of Łódź, Poland. *European Urban and Regional Studies*. 2008, vol. 15, p. 53–70.

### Online zdroje

Pracovní sobota [online]. Wikipedie. [Cit. 15. 8. 2021.] Dostupné z: [https://cs.wikipedia.org/wiki/Pracovní\\_sobota](https://cs.wikipedia.org/wiki/Pracovní_sobota).

Umístěnka [online]. Wikipedie. [Cit. 10. 6. 2021.] Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/wiki/umistenka>

## ABSTRACT

In the second half of the 20<sup>th</sup> century, Brno and its immediate surroundings was the centre of industrial wool-processing production in the South Moravian Region. This production continued traditions dating back to the second half of the 18<sup>th</sup> century. Local textile companies such as Mosilana, n. p.; Vlněna, spinning and weaving mills, n. p., Brno; plant 2 of the national company Mitop; plant 4 and warehouse for plant 4 of the national company Bytex (also under the name Industry of Home Textiles); Modeta, n. p. Jihlava; Unitex; Incotex, Wool Research Institute; Vlna branch headquarters; n. p. Kras, and the Knitting Research Institute employed more than 6,000 local residents at the end of 1989. A number of them devoted themselves to the textile profession all their lives and still have a great zeal in it today. After 1990, this branch quickly subsided and most plants were gradually closed. No one was prepared for such a situation, no one expected the textile industry to succumb to the onslaught of fraudsters, incompetent managers and profit-seeking banks after the Velvet Revolution. No one expected the market to be dominated by cheap and low-quality goods. Employees were forced to look for a new job in a new field practically in a day's notice. They got into a difficult situation and were exposed to a great psychological pressure. Few of them

managed to stay in the branch. Of the active producers, only Nová Mosilana remained, and it can be said that in terms of salary conditions it does not belong to the very attractive employers.

The above-mentioned development has contributed to the fact that the socio-professional group of textile employees, which would preserve a complex of important technical knowledge and skills, is disappearing from the composition of the population of Brno and the entire Czech Republic. Therefore, a field survey was started among the witnesses of textile production, which aimed to collect their memories. The interviews were conducted primarily with witnesses who lived most of their lives under socialism. Their answers became the starting material for the preparation of the book. In the book, we focused on a partial evaluation of the obtained data: on mapping the motives that led the respondents to study at a secondary textile school and then to work in a textile factory, on an evaluation of working conditions, on a description of their own activities, and also on how work in a textile factory affected their private lives: what opportunities they had for further education, spending their free time, or how difficult it was to combine work at the factory with running a household and raising children.